

חלומות של אנונימוס

מחזה בשבע תמונות

מאת

יוסי יזרעאלי

כל הזכויות שמורות

2010

הדמויות:

ארתור פיין, שחקן פופולרי מזדקן.
פטר מרקוביץ בלי גיל.

במת תיאטרון ריקה. קיר אחורי. כסא.

העלילה מתרחשת במשך מספר ימים לפני הצגת הבכורה של המחזה
לשחקן יחיד "חלומות של אנונימוס".

תמונה ראשונה

בוקר. ארבעה ימים לפני ההצגה הראשונה. ארתור שב וקורא לעצמו טקסט מתוך מחברת חומה, מרופטת משהו. הוא מנסה לנצור בזכרונו את הטקסט שזה עתה קרא. מניח את המחברת, מתישב. הוא משחק ישירות לקהל. משחקו מקוטע משהו, מהוסס, אינו בטוח איך עליו לשחק את הטקסט. הוא בוחן את הטקסט תוך כדי משחק.

ארתור: 10 בדצמבר 1962. "אני יושב בחדר ההלבשה אחרי איזו הצגה, מתבונן בראי... ומעוצמת ההתבוננות, פני מתהפכים ואני רואה את עצמי מאחור, מתרחק אל עומק הראי, נבלע בתוך החשכה... אני צועק בכל כוחי "עצור!", אבל מי שמסתובב אלי זה - ... (מתגלה פטר, עם פחית צבע ומברשת, צובע את הקיר בשחור) מישהו אחר, מישהו שזממתי להרוג, או שאולי, מי יודע, כבר הוצאתי את זממי אל הפועל!... זה מחזה, אני אומר לעצמי בתוך החלום, כן, יש מחזה כזה!... אבל כל מה שאני זוכר זה רק את השורה המפורסמת: דמותך בראי נפרדת ממך, ומתוך החושך שלתוכו היא נמוגה היא שבה אליך, לא מזוהה, וזה אתה."

לא מרוצה, ארתור מרים את המחברת, חוזר ומעיין בטקסט, אבוד הוא שוקע בעצמו. פטר ממשיך לצבוע.

חושך. מוסיקת מעבר.

תמונה שניה

למחרת. שלושה ימים לפני ההצגה הראשונה. ארתור מותש, עניבתו משוחררת.

ארתור: 23 בדצמבר 1962. "אני משחק במחזה מאוד חשוב, טרגדיה יוונית או משהו, תפקיד של מלך, מלך שצריך להעלות אותו לקורבן... יש תהלוכה במין שדה, ומובילים אותי עם זר פרחים על הראש, והשיער שלי צבוע זהב, וגם כל הגוף, וסוף סוף כולם אוהבים אותי... אנחנו מגיעים לאיזו מין חורבה באמצע ההרים, תיאטרון או משהו, ששם כנראה זה יתבצע... אבל אין שום סכין, או עצים בשביל האש... וככל שמתקרב רגע הקרבת הקורבן האוירה משתפרת... יש באויר מין מחילה, ומישהו לוחש שאני מאוד מוכשר, ועוד מעט אני אהיה עוד יותר מוכשר... ואז כולם נעלמים ואני צריך להתחיל באפילוג, אבל הטקסט עדיין לא נכתב... מחוסר ברירה אני משחק את המלך ליר כשהוא מתפלל "שמע ישראל", ההה... אבל אף אחד בקהל לא צוחק, כי אין קהל, התיאטרון ריק, ולפי הצמחיה בין המושבים, הוא ככה כבר הרבה שנים... ובכל השנים האלה אף אחד לא יודע מה עובר עלי, לבד על הבמה, או על הדמות שאני משחק, ושאין לי מושג מי היא..."

ארתור: (מתישב, מכונס בתוך עצמו, ממלמל לעצמו את הטקסט, מחפש את הדרך הנכונה לשחק אותו תוך שהוא בוחן את האולם הריק, בשיא הרגש) "...ובכל השנים האלה אף אחד לא יודע מה עובר עלי, לבד על הבמה, או על הדמות שאני משחק, ושאין לי מושג מי היא..."

ארתור מרים את המחברת החומה מהרצפה, בוחן את המונולוג, רוצה להתחיל. מתחרט. משליך את המחברת על הריצפה, קם לקחת את הז'קט התלוי על גב הכסא, מוכן לעזוב.

מתגלה פטר, עם פחית צבע ומברשת, צובע את הקיר בשחור תוך שהוא מקשיב לארתור.

ארתור עוצר, כאילו חוזר בו. מתכופף להרים את המחברת, חש בנוכחות פטר. מנסה להמשיך ולחזור על הטקסט. (כמו קובלנה קיומית) "...ובכל השנים האלה אף אחד לא יודע מה עובר עלי, לבד על הבמה, או על הדמות שאני משחק, ושאין לי מושג מי היא..." נוכחותו של פטר מטרידה אותו.

שתיקה.

ארתור: (באי נוחות) אנחנו מכירים?

פטר: (תוך כדי צביעה, בטון מבוייש, חסר ביטחון) זה תלוי בך.

ארתור: מה תלוי בי?

פטר: אם אנחנו מכירים.

שתיקה קצרה

פטר: (בגאווה מצטנעת) אני מכיר אותך.

ארתור: הא, באמת? תודה.

פטר: כן.

שתיקה קצרה

ארתור: (חוזר לשחק, מעצים את החוויה) "אבל אף אחד בקהל לא צוחק, כי אין קהל, התיאטרון ריק, ולפי הצמחיה בין המושבים, הוא ככה כבר הרבה שנים... ובכל השנים האלה אף אחד לא יודע מה עובר עלי, לבד על הבמה-..." (לפטר) אתה צבעי.
פטר: גם.

ארתור: אתה עובד כאן הרבה זמן?
פטר: לא.

ארתור: אהה.

פטר: מאז שהתחלת חזרות.

ארתור: אהה.

שתיקה קצרה

פטר: מבית ספר.

ארתור: סליחה?

פטר: שאלת אם אנחנו מכירים.

ארתור: (פורץ בצחוק) מבית ספר?!...!

פטר: למשחק.

ארתור: (משתתק. בוחן את פטר. לא זוכר) מה שמך? אז אתה גם שחקן?

פטר: לא.

ארתור: אבל למדת משחק.

פטר: גם.

ארתור: טוב. (מצביע על מברשת הצבע בידו של פטר) תשמע, גם זה מקצוע. תיאטרון צריך-...

פטר: (סוד אינטמי) אסור לי לשחק.

ארתור: אהה.

פטר ממשיך לצבוע. ארתור מוטרד.

ארתור: למה אמרת "זה תלוי בכ"?

פטר: כי זה תלוי בכך.

ארתור: (בוזן אותו. לא בטוח) העינים שלך-...

שתיקה קצרה

פטר: פטר.

ארתור: סליחה?

פטר: שאלת מה שמי.

ארתור: (מנסה להזכר) פטר?

פטר: כן.

ארתור: פטר מה?

פטר: בבית ספר היה רק פטר אחד.

ארתור: (בוזן את פטר. לא בטוח) אולי.

פטר: הייתי הרבה יותר רזה.

ארתור: כל כך הרבה שנים!... (שתיקה קצרה) טוב, אז-... ומה...
איפוא, 'הסתובבת' כל הזמן הזה?
פטר: (כנעלב) לא 'הסתובבתי'.
ארתור: (מתנצל) התכוונתי ש-
פטר: (בזהירות) חשבתי שאתה יודע.
ארתור: יודע מה?... ועכשיו תסלח לי-... (חוזר לטקסט) "...אף אחד
לא יודע מה עובר עלי, לבד על הבמה, או על הדמות שאני משחק,
ושאין לי מושג מי היא..." (מפסיק. מתוסכל. שב ובוהן את פטר, מנסה
להזכר) הרבה יותר רזה?...
פטר: (מתנצל) השמנתי. מהתרופות.
ארתור: אהה...
פטר: נגד התרגשות.
ארתור: ולכן אסור לך לשחק.
פטר: כן.
ארתור: לב.
פטר: גם. (אחרי שתיקה. מחייך. סוד אינטימי) ראש.
ארתור: אהה.

שתיקה. ארתור מתכוון לחזור ולעבוד על הטקסט.

פטר: הייתי עוזר לעוזר במאי ב'אדיפוס'.
ארתור: (צוחק) 'אדיפוס'?!... זה לפני יותר מחמישים שנה!...
פטר: (בגאווה של מעריץ) אני זוכר כל פרט.
ארתור: (מוכן למחמאות) נו, ו...?

פטר: (כמזכיר נשכחות) אמרתי לך. אבל אתה לא הקשבת.
ארתור: אמרת לי? ... מה אמרת לי? ...
פטר: (אחרי שתיקה קצרה, חוזר לצבוע) האדיפוס שלך היה מצוין.
ארתור: כן, אבל? ...
פטר: זה מה שכולם אמרו, התלמידים, המורים, המנהל, כולם ניבאו לך
עתיד מזהיר ...
ארתור: (אחרי שתיקה קצרה) אבל מה?! ...
פטר: משהו היה חסר. בדיוק כמו עכשיו, ב-... (צוחק. משתתק) 'חלום'
מ23 בדצמבר 1962.
ארתור: מה חסר בו? ...
פטר: כשב'אדיפוס', אפילו כשיצאת עם העינים העקורות-...
ארתור: כן?! ...
פטר: גם כשצווחת-...
ארתור: נו, כן, איבדתי את הקול! ...
פטר: בדיוק.
ארתור: אני לא מבין.
פטר: קורבן.
ארתור: סליחה?
פטר: (מתנצל על התערבותו) זה מה שהיה חסר, הנכונות להקריב
קורבן! ...

שתיקה קצרה

ארתור בוחן את פטר, פורץ בצחוק, מבטל את המפגש ההזוי בהנף יד

וחוזר לעבוד על אותו הטקסט. פטר חוזר לצבוע את הקיר בשחור.

ארתור: (ברגש רב) "ובכל השנים האלה אף אחד לא יודע מה עובר עלי, לבד על הבמה-... "נו, מה חסר עכשיו?!... (פטר לא עונה) מה לא מספיק "נכונות"?!..."

פטר: כשאתה אומר את ה"אף אחד לא יודע מה עובר עלי, לבד על הבמה", אתה כמעט בוכה.

ארתור: כמעט?!... (מוחה דמעה, מציג אותה) ומה זה?!...!

פטר: בדיוק!...!

ארתור: בדיוק מה?!...!

פטר: (מזכיר לו, אינטימי, דידקטי) החורף התחתון, ארתור פיין, החורף התחתון!...!

ארתור: סליחה?!...!

פטר: (כנ"ל, מפרט) לבד בחורף התחתון!... בדידות צריך לכאוב יבש, כאילו זה שנים אחרי הדמעות!...!

ארתור: (בליגלוג, מצביע על האולם) אתה לא מבין מה זה קהל-...!

פטר: (כמאוכזב ממושא הערצתו) דמעות?!...! זה מה שאתה באמת מוכן למכור להם?!...! רחמים עצמיים?!...! כמו ב'אדיפוס'?!...! (תוך כדי צביעה) אתה עדיין לא תופש איזה טקסט חשוב נפל לך לידיים, הא?!...!

ארתור: (זלזול ממורמר) "טקסט חשוב"?!...! (במחשבה שניה, תמהה) מה אתה יודע על הטקסט?!...! זו בכורה עולמית!...! וזה העותק היחיד!...!

פטר: (חושף סוד מתוק) אני מקשיב לו בחזרות. מהיום הראשון.

ארתור: אז איך לא ראיתי אותך?!...
פטר: מה שאתה רואה תלוי בכך.

שתיקה קצרה

ארתור: שנים אחרי הדמעות.
פטר: (שמח על תשומת הלב) בדיוק. יבש.
ארתור: החורף התחתון. (צוחק) ברררר!...
פטר: כן, "ברררר"!...
ארתור: ועכשיו תסלח לי. (ארתור פונה אל קידמת הבמה אבל מתקשה להתחיל בטקסט)

שתיקה

ארתור: הרבה יותר רזה?!...
פטר: ומכוסה פצעי בגרות.
ארתור: (חוזר על הטקסט, מתוסכל) "...אף אחד לא יודע מה עובר עלי,
לבד על הבמה, או על הדמות שאני משחק, ושאין לי מושג מי היא..."
(חוזר, מנסה לפענח, אבוד) "ושאין לי מושג מי היא..." (נואש) "ושאין
לי מושג מי היא..."
פטר: (מזכיר לו, בעדינות דידקטית, כמאוכזב מתלמיד עצלן) כי הדמות
שאתה משחק נשאבת אל תוך הצל שלה!... הצל שמתוכו היא
הושלכה!...
ארתור: מה?!...!

שתיקה.

ארתור: (כמבקש עזרה, טיפ) אנונימוס.

פטר: סליחה?

ארתור: זה שמה. השם של הדמות שאני משחק. השם שאני נתתי לה. (מצחקק במרירות, כמבקש עזרה) "טקסט חשוב"!!! אין ב"טקסט" הזה אפילו שם, אין תיאור, אין כלום!...

פטר: (מזכיר בעדינות דידקטית את היופי הגלום בתאוריה שלו) כי זה מה שקורה בחורף התחתון!... הדמות נשאבת, תוך כדי משחק, אל תוך הצל שמתוכו היא הושלכה!... לכן כבר אין לה שם!... לכן גם אין תאור, אין כלום!...

ארתור: "נשאבת תוך כדי משחק"?!...!

פטר: בדיוק!...

ארתור: (צוחק מאי הבנה) אבל אז לא ישאר מה לשחק!...

פטר: בדיוק!...

ארתור: וכשלא נשאר כלום?!...!

פטר: אם רק היית מגיע לזה!...!

ארתור: (אחרי שתיקה קצרה, בז לאיוולת, מצביע על האולם) ומה עם הקהל!?!...!

פטר: (מתקרב אליו, מצביע על האולם, כנ"ל) קורבן!... זה מה שהקהל רוצה, קורבן!... לא פחות מקורבן. לראות את אותך, את השחקן, נשאב ביחד עם הדמות!-...!

ארתור: (צוחק בבוז) אל תוך החורף התחתון!?!...!

פטר: (בקול יבש, מדויק, סוגסטיבי, משכר) הו, הרבה מעבר לו!... כל הדרך, כן, אתור פיין, כל הדרך, (ממתיק סוד קדוש) ובחזרה (מדגים השתחוויה)

ארתור: (אחרי שתיקה קצרצרה) נו, די, מספיק!... (חוזר לעיין בטקסט, נקלע לאי-מוצא, משליך את הטקסט על הריצפה)

פטר: (בצער מפתה) אם רק היתה לך, ארתור פיין, הנכונות להקריב... כי הדמות הזאת, ה"אנונימוס", או איך שאתה קורא לה, מעניקה לך הזדמנות האחרונה... כי רק דמות שמתפקחת מהאשליה שנקראית "מציאות" מסוגלת לגאול אותך מעצמך, ולשאת אותך אל מעבר-!... (מתנצל על חזרה על דברים ידועים) אבל אני לא צריך להסביר לך, אתה יודע בדיוק על מה אני מדבר. (חוזר לצבוע)

ארתור: (ככפוא שד) כן. (כמתעורר, הוא מתרחק, פורץ בצחוק מתגרה שמסתיר דבר מה) אני לא מספיק מקריב, הא?!... רק לגעת בחומר כזה-!... (מרציין) אני גם מקריב את המוניטין שלי, (מגכך במרירות) או את מה שנשאר ממנו!... וחוזך מזה, אני מממן את ההפקה הזאת מכיסי!... (מתעשת, פונה לפטר) מה זאת אומרת שאני יודע בדיוק על מה אתה מדבר?!...!

פטר לא עונה וממשיך לצבוע. שתיקה

ארתור: בקשר ל"נכונות להקריב" הזאת שלך. ה"משהו" שאתה טוען ש"היה חסר"-

פטר: כן?!...!

ארתור: איך אתה מסביר את הקהל ב'אדיפוס' כשיצאתי עם העינים העקורות?!...!

פטר: מסביר מה?

ארתור: נעצרה לו הנשימה!... אפילו האויר לא נשם!... ומישהו בשורה הראשונה כמעט התעלף!... אם באמת היית שם ואתה זוכר כל פרט-!... פטר: כל פרט.

ארתור: נו?!...!

פטר: כי זייפת להם את החורף התחתון. והקהל בדרך כלל מעדיף סחורה מזוייפת. היא הרבה יותר זולה מהמקור.

שתיקה

ארתור: (מוטרד, מחפש נקודות זיהוי) מאוד רזה?!...!

פטר: (כמתנצל על רזונו) כל כך רזה שכשדחפת אותי עפתי עד קיר הבמה. הנה, אחד עשר תפרים. (מצביע על הצלקת על מצחו)

ארתור: על מה אתה מדבר?!...!

פטר: (בזהירות) לפני הכניסה שלך עם העינים העקורות, ניגשתי להזכיר לך מה שאמרתי לך לפני ההצגה...

ארתור: מה אמרת לי?

פטר: (כמזכיר את העיקר, הידוע לארתור) שכאב אמיתי אף פעם לא צועק!... כי רק מי שיודע לשתוק את הכאב-! אבל אתה שוב לא הקשבת לי והתחלת לפתוח את שער הארמון... וכשתפסתי אותך בגלימה שלך -זו היתה הצגת הבכורה, ולא יכולתי לסבול שתעלה לתמונה הזאת לא מוכן- דחפת אותי. הנה (צוחק כסולח, מצביע על הצלקת במצחו)

ארתור: (מנסה להזכר, מגחך) עוזר לעוזר במאי?!...!

שתיקה קצרה

פטר: (חוזר לצבוע, מגחך) מישהו בשורה הראשונה כמעט התעלף,
הא?!...!

ארתור: כן.

פטר: כלומר, גם אתה זוכר כל פרט...

ארתור: כן.

פטר: (מאתגר בחביבות כמו לילד שובב) אבל רק מה שאתה מוכן
לזכור!...!

ארתור: (מוטרד) סליחה?!...!

שתיקה. פטר ממשיך לצבוע.

חושך. מוסיקת מעבר.

תמונה שלישית

למחרת. יומים לפני ההצגה הראשונה.

ארתור: 28 בדצמבר 1962 "יש איזו הצגה חגיגית, בכורה או משהו, שאני משחק בה בתפקיד של פסל... מין אנדרטה... אנדרטה בדמותי ובצלמי... טקס הסרת הלוט מבוטל משום מה, והתזמורת הולכת הביתה... ואז, מתחילה רעידת אדמה, מאד מאד עדינה, ימינה ושמאלה... והמלט בין האבנים שמהן בנויה האנדרטה מתחיל ליפול ומופיעים סדקים... ימינה ושמאלה, ימינה ושמאלה, כמו ניענוע של אמא, אמא שמנענעת אותי, ימינה ושמאלה, ואני מתפורר לה בידיים, וכל מה שנשאר לה ממני זה אבק..."

מתגלה פטר עם גבו לארתור, צובע את הקיר בצבע שחור. ארתור מתעלם ממנו.

שתיקה

ארתור: (למרות עצמו, מוטרד) מה זאת אומרת שלא יכולת לסבול?!...!

פטר לא עונה. צובע.

ארתור: כאילו-... כאילו, מה?... כאילו אני חייב לך-... (פורץ בצחוק סרקסטי) כאילו יש לך איזו חזקה...

פטר לא עונה. צובע.

ארתור: זה מה שאמרת אתמול, שלא יכולת לסבול שאני אכנס לבמה לא מוכן... (כמתעורר מההשתטות, מתרחק) עזוב... (מרים מחברת להמשיך בחזרה)

פטר מפסיק לצבוע, מסובב את פניו לארתור.

פטר: כן.

ארתור: "כן" מה!?!...

פטר: חזקה.

ארתור: (מגחך-מאיים בתדהמה) מה אתה בכלל ש-!?!...

פטר: (חוזר לצבוע, מצחקק-מגשש) הנה... עדיין מתכחש... הא!?!...

ארתור: מתכחש למה!?!...

פטר: (פונה לארתור. מחייך כסולח) לכיעור שלי.

ארתור: מה!?!...

פטר: (מניח את המברשת ומתקרב אט אט לארתור, בוחן את עיניו מקרוב) הנה!... אתה מביט בו אבל לא ממש רואה!... העינים שלך, תראה את הזריזות שבה הן מתחמקות מהעיקר, רואות רק מה שהן מוכנות לראות!... הנה!... הנה!... עכשיו!... (מסמן את התחמקותן) אתה חייב להאמין לי, ארתור פיינ, כי אתה לא רואה אותן, את העינים שלך,

אבל אני-!... אני לא רק רואה אותן, אני רואה דרכן!!!... ההה!... זוכר את חלוקת הפרסים בסוף שנה שניה?... את הרגע שעלית לבמה!?!... הו, איך הן פירפרו, מנסות בכל כוחן רק לא לראות אותי, ההה, להתכחש לי!... אבל כוחך לא עמד לך, וכמו בתאונה, מבטך התנגש במבטי, בנג!!!... אהבה ממבט ראשון, ארתור פיין, זה מה שקרה לך!... הא?!?!... (ארתור נרתע) לא בי, (צוחק) לא בי התאהבת!... (צחוק מרושע) בכיעור שלי!!!...

ארתור מרים מחברת ומתחיל לצאת.

פטר: (חוזר לצבוע) אתה הולך כי אתה פוחד לשמוע מה עוד קרה ברגע הזה?

ארתור: (עוצר ומסתובב) מאוחר. ויש לי ראיון.

פטר: אין לך שום ראיון.

ארתור: סליחה?!... (אחרי שתיקה קצרה) בסדר. מה עוד קרה?

פטר: אם אתה עדיין לא מוכן להודות-...

ארתור: להודות במה?

פטר: (מסתובב אל ארתור, בפשטות מחוייכת) שאתה מתכוון להרוג אותי.

ארתור פורץ בצחוק. גם פטר.

פטר: זה הגיוני, לא?

ארתור: מה הגיוני?

פטר: (מבקש את הבנתו) כי איך תוכל להמשיך ולהעמיד פנים כשאני, הסוחט, יכול בכל רגע להוציא אותך מהארון?!...!

ארתור: להעמיד פנים שמה?

פטר: (מתפלא על חוסר הבנתו של ארתור) כלום לא נסתר ממני... גם לא המחשבות הכמוסות ביותר שאתה לא מודה בקיומן אפילו לעצמך, כן, כי מאותו רגע שצדתי אותך במבט שלי... (נד לו, פורץ בצחוק סולח-מרושע) כל מכוני היופי שאתה חומק אליהם לאחר שעות הסגירה, לא יצליחו להסתיר את המשיכה שלך אל... הכיעור שלי!... זה הכיעור שלי שמושך אותך להתמסר לו, להתבוסס בו, להתאבד בתוכו!... כן, והוא גם זה שדוחף אותך לטפס מעלה-מעלה, אל פסגת התהילה, רק כדי לנוס מפני, מהתהום שבה אני ממתין לך עם כל הסבלנות שבעולם... (מצחקק)

ארתור: אתה מטורף!...

פטר: מטורף, כן, בשביל האחרים, אבל לא בשבילך!... כי מה שאתה קורא לו 'טרופ', זו היכולת שלי לקרוא אותך כאילו היית-.... (פורץ בצחוק. משתתק) אני.

ארתור: אתה פשוט-!!!...

ארתור: עדיין מכחיש, הא?!... (מתגרה) מכחיש מה עוד קרה לך באותו רגע, הא?!...! אני אזכיר לך: באותו רגע, לא, באותה שניה, אלפית שניה, כשמבטינו התנגשו, כשפירפרת מפחד, שבוי בקיסמי, לכווד ללא מוצא, באותו קמצוץ זמן שכל חייך הצטופפו בתוכו, החלטת שכדי להשרד תהיה חייב להרוג אותי!... כי להרוג אותי יהיה פחות נורא מלהודות במשיכה הבלתי ניתנת לריסון!... הא?!... (רגוע) וכשלא תוכל לשאת אותה יותר, זה יקרה.

ארתור: אתה חולה רוח!!!....

פטר: (מתעלם. ממשיך) ואז גם החלטת איך להרוג אותי... שגם את זה אני אזכיר לך?... (ארתור לא מגיב) זה יקרה, כן, במה שיראה כמו תאונה... מין צרוף מקרים אומלל, משהו כמו-... כמו-... נניח... (סוגסטיבי) כשאיזה הומלס מתפרץ למעבר החציה עם קופסת הנדבות שלו, ממש ברגע שאיזו מכונית מפוארת מגיחה מעבר לפינה ולא מצליחה לבלום בזמן... הא?!... (צוחק, צחוק שהולך ומתגבר, מבקש מארתור אישור לצדקת השערתו)

ארתור מחווייר. כמו בהתקף חרדה אותו הוא מנסה להסתיר, מתישב על הכסא.

פטר: לא, אין לך ממה לחשוש!... אני לא מתכוון להסגיר אותך!... להפך!... כי אולי אחרי הכל, כשתחווה רצח אמיתי, תתרחש המטמורפוזזה... אולי אז, סוף סוף, תתחיל לשחק כמו שאני מצפה ממך!... אדרבה, אם זה המחיר, אני מוכן לשלם אותו!...

שתיקה קצרה

פטר: (פונה לחזור לעבודתו, שב ופונה לארתור, ספק מתגרה, ספק חוקר, ספק מתנצל) ואולי אחרי הכל אני טועה?... כי אחרי אותו מבט שבו גזרת עלי עונש מות, לא רק שלא פעלת להוציא אותו לפועל, התחלת להגן עלי... כי כשדחפת אותי אל הקיר בבכורה של 'אדיפוס' אפילו לא הבטת בי, התעלמת ממי שתפש לך את הגלימה... כאילו לא אני עשיתי את זה, כאילו זה קרה מעצמו... מין תאונה... וגם אחרי הערב השני, כששוב ניסיתי לעצור אותך ושוב השלכת אותי, לא פנית

לבמאי, למנהל, לאף אחד.... יכולת בקלות להעיף אותי מבית הספר ולגמור עם כל הענין, אבל אתה שוב בחרת להתעלם... ובהופעה האחרונה, כשפרצה שריפה על הבמה ואתה ענית לשאלות החוקר, אני התקרבתי אליך, נכנסתי לשדה הראיה שלך, אבל אתה הפנית את מבטך והצבעת על הקומקום החשמלי ואמרת שראית גיצים... למה!?!...

שתיקה קצרה

ארתור: מה זאת אומרת "כמו שאני מצפה ממך לשחק"?!...

פטר: כשתשוב מתוך החושך.

ארתור: על מה אתה מדבר?!...

פטר: זה לא אני שמדבר, זה אתה שמדבר, זה הטקסט שלך, ה'חלום' של ה-10 בדצמבר 1962!... ה'חלום' שבו אתה מצטט את "השורה המפורסמת"!... שאלחש לך אותה, את "השורה המפורסמת"?!... (ארתור לא מגיב. פטר מצטט לו לאט, מילה במילה. סוגסטיבי) "דמותך בראי נפרדת ממך, ומתוך החושך שלתוכו היא נמוגה היא שבה אליך, לא מזוהה, וזה אתה." (צוחק קלות) אם רק היית מסתכן בהבנת הנקרא-!...

ארתור: הבנה של מה?!...

פטר: שאתה היחיד המסוגל לחזור משם, מאפילת הראי, חי.

ארתור מתרחק בתנועת ביטול. שתיקה קצרה.

פטר: ממה אתה כל כך חושש?!... להפרד מה"אני, אני, אני" הזה שלך?!... מצחנת המוכר והידוע?!... מהתיאטרון שמצליח להפיק ממך

את מיטב הבינוניות?!!!... (מצחקק בכאב, נד בראשו מתוך אכזבה
עמוקה) מסרב להבין!... עדיין מסרב להבין!... אתה, שלך הקדשתי את
תורת התיאטרון שלי!... שבשבילך חיברתי אותה!... שאותך יעדתי
לממש אותה!... כן, אותך, המוכשר מכולם ו-... הו, כן, מוג הלב-!!!...

ארתור: באת לשרוף את התיאטרון?

פטר: (מחייך, מיסתורי) זה תלוי...

ארתור: איזה שם נתת למנהל כשבאת לעבוד כאן?...

פטר: (מחייך, מיסתורי) מה זה משנה?...

ארתור: כי בשנים הראשונות, אחרי בית הספר, פרצו שרפות בשני
תיאטראות שבמיקרה שיחקתי בהם... ואם אני לא טועה, אתה היית
בסביבה... וכל פעם תחת שם אחר...

פטר: (צוחק) תודה.

ארתור: תודה?!

פטר: (צוחק) מכל הלב. לא הסגרת אותי.

ארתור: אחרי הפעם השניה חשבתי לגשת למשטרה... אבל אז בדיוק
קיבלתי תפקיד ראשון בסרט וזה יצא לי מהראש... ואז נעלמת...
בינתיים עברו יותר מארבעים שנה, וחשבתי שזהו זה, שזה נגמר...

שתיקה קצרה

ארתור: (מתחיל לצאת) זה לא מטריד אותך?

פטר: מה?

ארתור: מילה אחת עם המנהל ואתה-...

פטר: לא.

ארתור ממשיך לצאת, עוצר.

ארתור: (בוזן את פטר) סוודר קרוע... תמיד אותו סוודר קרוע...

פטר מהנהן.

ארתור: ושיער שלא חפפת שנים...

פטר מהנהן עם חיוך מתרחב. ארתור ממשיך לצאת, עוצר בפתח, מתבונן ארוכות בפטר. פטר ממשיך לצבוע את הקיר השחור.

חושך. מוסיקת מעבר.

תמונה רביעית

לילה. ארתור לבד על הבמה. אפלולית. ארתור בוחן את הטקסט במחברת החומה, כאילו עד עכשיו לא שם לב למשמעות הטקסט, קורא אותו באור חדש.

ארתור: "אני יושב בחדר ההלבשה אחרי איזו הצגה, מתבונן בראי... ומעוצמת ההתבוננות, פני מתהפכים ואני רואה את עצמי מאחור, מתרחק ממני אל עומק הראי, נעלם אל תוך החשכה... אני צועק בכל כוחי "עצור!", אבל מי שמסתובב אלי זה מישהו אחר, מישהו שזממתי להרוג-..."

ארתור מפסיק. קופא. חוזר לבחון את הטקסט, ממשיך בזהירות כאלו כל מילה עומדת להתפוצץ בפיו. מעט אור עולה עליו.

ארתור: "או שאולי, מי יודע, כבר הוצאתי את זממי אל הפועל... (ממלמל בחרדה, מרוכז במשהו אחר) זה מחזה, אני אומר לעצמי בתוך החלום, יש מחזה כזה, אבל כל מה שאני זוכר זה רק את השורה המפורסמת: (כבודק כל מילה תוך כדי משחק) 'דמותך בראי נפרדת ממך, ומתוך החושך שלתוכו היא נמוגה היא שבה אליך, לא מזוהה, וזה..... אתה'."

המום, ארתור מתישב. מתגלה פטר, מאחורי הקיר, יושב על כיסא כמו בתמונת ראי של ארתור.

שתיקה

פטר: (מסתובב אל ארתור) אתה מוכן?
ארתור: מוכן למה?
פטר: (מחייך) להבנת הנקרא.

ארתור מבטל אותו בתנועת יד.

ארתור: (אחרי שתיקה קצרה, משליך את המחברת על הריצפה, ממלמל לעצמו בכעס) אסור היה לי לגעת בחומר הזה, אסור! ... (ממשש את ראשו באימה) החומר הזה עוד עלול-! ...
פטר: בדיוק! ...
ארתור: סליחה?

פטר: (יוצא מאחורי הקיר) החומר האסור! ... החומר ממנו עשוי (מתקרב, סוגסטיבי) 'תיאטרון הגאולה'! .. שהכיעור שלי, ארתור, מבשר את פעמיו! ... כן, הכיעור שלי, הכיעור שלי, שכל תלמידי בית הספר התגנבו לילה לילה, מאחורי גבם של המורים, להביט בו, בשקיקה, כי הוא העניק להם השראה... כולם באו, חוץ ממך... אתה, שבשבילו הגיתי את כל התורה! ... שבשבילו- (ארתור נסוג) מחרתיים יש לך הצגה, ואין לך מושג מה אתה עושה...
ארתור: בדיוק! ...

פטר: תביט בו, בכיעור שלי.

ארתור: (צוחק) אתה באמת מאמין שאני אחד התלמידים שהתמכרו ל"השראה" שלך?!...!

פטר: לך יש עוד ספק?

ארתור: אתה מטורף מוחלט!...

פטר: כבר היינו בקטע הזה, ארתור... כן, "מטורף מוחלט"!!! אבל אמרתי לך, הטרופ הזה מאפשר לי, גם אם תמשיך להכחיש, לקרוא אותך כאילו היית-.... אני!... (פורץ בצחוק מרושע)

ארתור: זה הצחוק!... זה בדיוק הצחוק שהתלמידים צחקו כשצוות הפסיכולוגים שאל אותם מיהו הדיבוק שנכנס בהם!... (צוחק בבוז) "השראה"!!! זה הקול שלך שדבר מגרונם, הפעלת אותם בקסמך כמו מריונטות, פיתית אותם אל תוך אפילת הראי שלך בתואנה שאם הם יתמסרו לך, "מבשר הגאולה", גם המוות לא יוכל להם, שהם יזכו בכוחות-על כאלה ש-... אתה עוזדת אותם להתנסות בזה על הבמה, ולא רק על הבמה, כמו התלמיד משנה ראשונה שמתוך אפילת הראי שלך המשיך ישר אל פסי הרכבת, משוכנע שיצליח לעצור את הקטר במו ידיו!...

פטר: ושבהלוויה שלו, אתה זוכר ארתור? היית כל כך פעיל עד שכמעט נכנסת לקבר במקומו!... זה מה שחיזק בי את ההרגשה-!...

ארתור: תלמיד נהרג!... גם במחיר כזה אתה מוכן-?!...!

פטר: (צוחק בשקט. פתיינות מרושעת) המשיכה הזאת שלך, כן, לכל מה שקשור למוות, ל"מעבר", ל-, כן, ל"חומר האסור", שכנעה אותי סופית-!...

ארתור: רוצח!...

פטר: שאתה האיש!...

ארתור: יש לך מושג איזה מזל היה לך?!... שהפסיכולוגים לא פנו אלי?!... אחרת כבר מזמן היית יושב בבית סוהר!...
פטר: (רגוע, מזכיר) אתה פנית אליהם, ארתור. אל ראש הצוות.
ארתור: סליחה?!...!

פטר: אבל ברגע שהוא רק התחיל לשאול אותך מה אתה יודע, אתה משכת כתפיים, כאילו אין לך מושג במה מדובר!... אני עמדתי ליזדך!...
נשפתי בעורפך!... מאוד רציתי לשמוע מה תענה לו!... (מתרחק, צוחק בשקט, נד לפחדנותו של ארתור)

שתיקה קצרה

פטר: וגם לא אחרי כרמלינה.

שתיקה קצרה

פטר: גם אז ענית לפסיכולגים, שחיפשו קצה חוט, במשיכת כתפיים.

שתיקה קצרה

פטר: אחרי ההפנינג שלה. ההפנינג של כרמלינה.

שתיקה קצרה

פטר: כרמלינה!... מלכת בית הספר!... כרמלינה היפיפיה!... (אחרי

שתיקה קצרה) אהובתך!!!...

ארתור: מה בקשר לכרמלינה?

פטר: היא כיסתה את השקדיה בחצר בית הספר בפתקי התאבדות.
(מצפה להודאת ארתור. ארתור לא מגיב. ממשיך לגבות את ההודאה
המיוחלת) שאתה התגנבת מוקדם בבוקר לקרוא אותם אחד אחד. ולא
עשית כלום.

ארתור: אבל כרמלינה לא התאבדה.

פטר: כי אני הצלתי אותה. אבל זה היה קרוב מאוד!... ואתה יודע למה
הצלתי אותה?!... רק כדי לגלות לה שאתה ידעת ולא עשית כלום!...
(פורץ בצחוק מרושע) שקראת את כל הפתקים שלה, אחד אחד, ולא
עשית כלום!... כי החשש מהתאבדות משתק אותך ומרגש אותך בו
בזמן, הא?!... ההמתנה לנורא מכל והמשכר מכל, אני צודק,
ארתור?!... "הו, אלהים, רק שלא!..." "ו"נו, שזה כבר יקרה!"... כמו
אורגזמה אסורה, אורגזמת המוות, כן!... (אחרי שתיקה קצרה) אני
קורא אותך נכון?...

ארתור: כרמלינה, איפוא היא היום?

פטר: מה זה משנה? נעלמה. היא חיתה אתי תקופה קצרה, ויום אחד
נעלמה.

ארתור: כל מה שהיה שלי, קרוב אלי-!...

פטר: בדיוק. וחוזן מזה, הייתי חייב לבודד אותך. בשבילי. (פורץ בצחוק
מרושע)

ארתור: (מסנן בלחש) שטן!...

פטר: רק הוא יכול להציל אותך, ארתור!... יש לך הצגה בעוד יומיים
ואתה לא יודע מה לעשות!... ואתה מפחד, ארתור, פחד מות, ומבודד
לחלוטין, ולחלוטין תלוי בשרותיו של, כן, (קד קידה) השטן!... (צוחק)

צחוק מרושע)

ארתור: (כמתעורר מחלום רע) קאט. ההצגה נגמרה. פניטה לה קומדיה. (מתחיל להתרחק) תמשיך לצבוע.

פטר: אם רק תתגבר על הפחד-

ארתור: איזה פחד?! ...!

פטר: להביט בכיעור שלי.

ארתור: די, מספיק!- ...!

פטר: (מתקדם אט אט אל גב הכסא) להודות שאתה-

ארתור: נו די, באמת!- ...!

פטר: (מצביע על ראי דמיוני, מעבר לקהל, ששניהם משתקפים בו)

מאוהב בו!- ...!

ארתור: תקשיב לי!- ...!

פטר: אהבה שלא ניתנת לריסון! ...!

ארתור: (מאיים) אני מזהיר אותך! ...!

פטר: שאתה רוצה לצלול לתוכו, להזדווג אתו, להתאבד בו! ...!

ארתור: (נחלש) אתה חולה רוח! ...!

פטר: אם רק תודה! ... כי פחות מווידוי לא יעזור! ... (ארתור מציץ

בפניו של פטר) כן! ... כך! ...!

ארתור: (עוצם עינים. בשארית כוחותיו) לא! ...!

פטר: (בפקודה הפנוטית) ארתור פיין!!! ...!

ארתור מתישב לאט על הכסא, שוקע בתרדמה היפנוטית. פטר מייצב

את ארתור אט אט בכיוון הקהל, רוכן מאחוריו, כאילו שניהם מתבוננים

באותו ראי. האור משתנה, ממוקד רק בשניהם.

פטר: ששש!... פקח עינים!... (ארתור פוקח עינים מהופנטות, מתבונן בהשתקפות פטר בראי, כאילו רואה אותו לראשונה) כן, כך... מותר לך להביט, להתענג עליו, על הכיעור שלי... אל תפחד... כמו לגעת במום, בגיבנת, בגדם של איבר כרות... זה מרגש אותך, אני יודע... המיסתורין של הסבל... הארוטיקה של הכאב... (מצחקק בשקט)

ארתור, מהופנט, מביט בפטר בראי הדמיוני. מבט ממושך.

פטר: זהו!... כן!...

ארתור נרתע בבהלה.

פטר: (צוחק. מקבע אותו) אתה מופתע לראות את עצמך?... עדיין לא מבין, הא?!... הכיעור שלי הוא הראי שלך!... (מגכך כמפתח לדבר עבירה)

ארתור מפרפר בהססנות.

פטר: צעד אחד ואתה בפנים!... אני אדריך אותך באפילת הראי!... (לוחש לו באוזן, מאחוריו) "נסיד החושך הוא ג'נטלמן"!... (צוחק צחוק רד)

ארתור מנסה להשתחרר, נסוג אל עומק הכסא. פטר עוצר בו מאחור,

גוחן אל אוזנו.

פטר: לא, ארתור! ... עירום! ... אני אפשיט אותך... בעדינות, לאט לאט... כי השריון המוזהב נדבק לך לגוף וזה כואב, אני יודע... ועוד יותר כואבת הבושה לחשוף את הבשר שחלודה אכלה בו... והורידים הנפוחים של הולכת השולל... והבטן הנפולה של המרוצות העצמית... והריח, ריח הרקב שלשוא אתה מבשם ומבשם ומבשם!... (צוחק כלא מאמין לגודל האיוולת) ארתור פיין, 'נסיך הבמה', גוויה חנוטה בשריון מוזהב!... (פורץ בצחוק מרושע) עם השריון המוזהב הזה שיחקת כל חיך תפקיד של אנדרטה, אנדרטה לעצמך!... ואתה, עצמך, ארתור, אף פעם לא חיית... ואם חיית, היה זה רק כדי לתחזק את האנדרטה שהקמת למוניטין שלך... מוניטין!... (מגנך) תדמית מיוחצנת!... שיפוץ פרטים בביוגרפיה, ניתוח פלסטי למצפון, אוסף של שקרים קטנים שהאכלת בהם את כולם, ושעם הזמן התחלת להאמין בהם בעצמך!... כן, אני יודע, ארתור, זו פרידה כואבת ממה שהאמנת בכל ליבך כי זה אתה... הנה, תסתכל, אפילו החיוך המפורסם שלך, החיוך המנוכר ממרומי האולימפוס, הוא עווית משופצת!... עווית, שבכל פעם שהיא פורצת ממעמקיך, מיד אתה מתאשפז במחלקה ליחסי ציבור!... (צוחק צחוק מרושע)

ארתור שוקע עמוק יותר בהיפנוזה, מרותק לראי המדומה. פטר מתרחק ממנו מעט, בשאט נפש.

פטר: ו"העולם הפנימי", הו, ארתור!... קודש הקודשים של השקר!... בכל מקום שדרושה כוונה פשוטה אתה משקיע מאמץ שלא היה מבייש

טחורים!... כל רגש אתה הופך למפגן סנטימנטלי, במקום טרגי אתה מלודרמטי, במקום כאב חוגגת ההיסטריה, כמו ב'אדיפוס' כשיצאת מנוקר עינים...

ארתור מנסה להתעורר. פטר מקבע אותו בכסא ושב ומכוון את פניו של ארתור אל הראי.

פטר: זהו, כן, ערום ועריה!... (ארתור מתכווץ, כמכסה על ערוותו, פטר צוחק בבוז) לא, ארתור, לא!... אין טעם לכסות את ערוותך עם אותות הכבוד!... אתה חייב להפרד גם מהם!... מכל הפרסים, התארים, הביקורות!... (לוחש לתוך אוזנו) במיוחד מהיקר לך מכל יקר, פרס השנה השניה בבית הספר, והביקורת המהללת על 'אדיפוס' שאתה יכול לדקלם מתוך שינה!... (צוחק צחוק רך) הנה, סיימנו לקלף אותך, ארתור, כמו בצל, קליפה אחר קליפה, ומה נשאר?... כלום!... כמו שאמרת לי רק לפני מספר דקות "פיניטה לה קומדיה"!... (שב ומדבר אל תוך אוזנו של ארתור) כן, ארתור, הקומדיה נגמרה אבל הדרמה רק מתחילה... (ארתור מנסה לקום ופטר מושיב אותו בכוח) לא, הלאה, אל עומק הראי!... (האור משתנה, אפלולית) "היכן אנחנו?"... לא, אל תאמר מילה, אני אדבר בשבילך... כן, ארתור, ברררר!... (צחוק של מסיבת הפתעה) ערום ועריה בחורף התחתון!... הברררר של הנשמה!... (ארתור מתכווץ בכסא) כן, ארתור, הגענו!... צללים!... נצח של צללים, נצח!... (צוחק ברכות) אתה לא מאמין?!... הנה, תביט, השעונים המושלכים בצד הדרך, מה מוזר בהם, הא?!... תסתכל טוב-טוב... אין להם זרועות!... וערמות האשפה, תביט היטב, לוחות שנה ריקים!... (ארתור מנסה בכל כוחו להתעורר. פטר צוחק) לא, אין טעם

לצעוק, כי לא רק שאיש לא ישמע אותך, איש לא יודע שאתה פה, שאתה בכלל קיים, ואין סיכוי שמישהו ידע על קיומך אי פעם!... (צוחק) אתה צודק, ארתור, ברררר!... וזה בדיוק מה שעובר על ה'אנונימוס' שלך!... וזה כואב, ארתור, כאב שהוא תמיד הווה, תמיד!... לנצח נצחים!... כאב שהוא מצב צבירה... יבש... שנים אחרי הדמעות!... ושממנו, כן, ממנו עשוי השחקן האמיתי!!!... (מתרחק בתיסכול זועם) וזה מה שניסיתי להזכיר לך ב'אדיפוס' לפני הכניסה עם העינים העקורות, אבל אתה לא הקשבת והשלכת אותי אל הקיר!!!... (בוזן בסיפוק את ארתור המתייסר) אבל עכשיו, כן, אני רואה, כן, אתה מתחיל סוף-סוף להבין... (בהנאה סדיסטית עם ניצוץ של טירוף) כן, ארתור פיין, ברררר!!!...

ארתור מתכווץ בכסאו רועד מקור ומפחד.
שינוי תאורה. הכל אפלולי חוץ מארתור ופטר.
ארתור מנסה בכל כוחו להתעורר.

פטר: (מדכא אותו) לא, ארתור, לא!... אנחנו ממשיכים!... פנימה, אל תוך הראי, יותר עמוק!... הנה, תביט!... (צוחק) כן, כן, אני יודע, כאן חייבים לאמץ את העינים!... נו, מה אתה רואה, הא?!... בדיוק!.. (צוחק בהשתאות) הנה, זה קורה, זה קורה!... (בסיפוק מטורף) אתה מתחיל להתעמעם, (צוחק בהתפעלות) אתה רואה?!... לא, אל תעצור!... לא עכשיו!... בעוד יומיים יש לך הצגה, אתה זוכר? ואתה לא יודע מה לעשות!... רק צעד אחד ו-!... כל חייך חיפשת את פתח המילוט, וכשאתה עומד על הסף שלו אתה נרתע?!... שם, ארתור, שם, נמצא המפתח ל'אנונימוס' שלך!!!... כן, ככה, (מצחקק בזהירות) הזהרתי

אותך, ארתור, בשביל לשחק דמות שבקושי יודעת מיהי, צריך נכונות להקריב!... ששש!... זהו... חושך!... חושך על פני תהום!... (צוחק בהתרגשות. מוחא כפיים. נימת הטירוף מתעצמת) תוהו ובוהו!!!... (בבוז מהול בתסכול וכעס) זה מה שהתלמידים לא הבינו!... שתוהו ובוהו זה לא קייטנה אומנותית!... שלחזור מהטרומ-בריאה, זה לא תרגיל ב'נדמה לי'!... ושמוות זה לא משחק ילדים!!!... (מתרכך מעט) אבל קשה להאשים אותם, כי לא אליהם דברתי, דברתי מעל לראשיהם, אליך!... ידעתי שאתה תבין!... (באינטימיות רבה) כי אתה נגוע!... כן, ארתור פיין, אתה סוכן רדום של עולם התוהו!... לכן בחרתי בך, בשביל להפעיל אותך!... כי רק אתה מסוגל להעלם באפילת הראי, ולשוב משם, למענם, (מצביע לעבר הקהל) למען כל ההומלסים, כמושיע של קץ הימים, כן!... ההומלס הקוסמי!... שחקן תיאטרון הגאולה!!!... (צוחק באושר סוגסטיבי) אבל בשביל שזה יקרה!... בשביל שזה-... (באושר אקסטטי) הנה, זה מתחיל, תביט!... החיות האיטיות של החושך!... הן באות לקדם את פניך... לא, אל תפחד!... תעשה להן "טובה", "טובה"... כן, כן!... והציפורים הענקיות... (צוחק) ברור שלא ראית כאלו... והלטאות שלא נגמרות, (צוחק באושר מטורף) וכולן ביחד, תראה, מתערבלות בקלידוסקופ של האין!... (הצחוק מגיע לשיא. משתתק) כן, כן, אני יודע, הסחרחורת, אבל עוד רגע... הנה!... ומה זה שיוצא מתוכה? תביט טוב טוב!... מי שב מתוך אפלת הראי?!... בדיוק!... הצל שלך!... הצל שבלעדיו אתה כלום!... אתה לא מזהה אותו?!... (מתפלץ מאושר) זה אני, הכפיל האפל שלך!... כן, זה הפרצוף שלי, שמעכשיו הוא גם הפרצוף שלך!... (צוחק באושר) הנביא פטר מרקוביץ', והמשיח ארתור פיין!... (מתפוצץ מצחוק. אושר מטורף) זיווג שמתוכו סוף-סוף יולד 'תיאטרון הגאולה'!... תיאטרון שבשפה שלו חיים ומות הם אותה מילה!... ושעל

הבמה שלו תשחק את הצגת הבכורה העולמית של 'אנונימוס'!...
(מתוח. אינטימי. ארוטי) אבל בשביל שזה יקרה-!... ובשביל שזה-!...
בשביל-!... כל מה שנחוץ עכשיו, זה הוויתור על שאריות ה'אני' שלך,
(מתחיל להתפשט) והתמסרות מוחלטת ל-!... חבק אותי!... נשק אותי,
ארתור!!! את הכיעור שלי!!!!... כן!... כן!... כן!... כן!...
כן-!!!....

ארתור: (כמעט ומתפתה, ואז, בכל כוחו) לא!!!!!!!!!!!!....

חושך. מוסיקת מעבר.

תמונה חמישית

למחרת. יום לפני ההצגה הראשונה.

ארתור מרים את המחברת החומה ומתחיל לצאת, עוצר, משליך את המחברת החומה מאחוריו במיאוס, כאילו זו נטפלה אליו, ממשיך לצאת, עוצר, מסתובב ומביט במחברת, חוזר לאט, מובס, מרים את המחברת ומתישב על הכסא, שקוע בשרעפים.

שתיקה.

מופיע פטר. צובע את הקיר בשחור.

ארתור חש בו. מזנק מכסאו לברוח. שב ומתיישב.

ארתור: (מבלי להסתכל בפטר) תצבע ותשתוק.

שתיקה.

ארתור: שום מילה!... (מרסן את עצמו מלפנות אל פטר)

שתיקה

פטר מנסה לרסן גל צחוק ונכשל.

ארתור: מה מצחיק?! ...!

פטר: (צוחק. אירוניה עצמית) מה מצחיק?! ...! שאני, כמו אדיוט, כבר הייתי מוכן שאפילו תהרוג אותי! ...! ההה! ...! הוי, איך ההתנשאות שלך בבית הספר הטעתה אותי! ...! עשית רושם שאתה בסך הכל מואיל להופיע על הבמה, אבל מתוך תיעוב... שבתוך תוכך אתה שונא תיאטרון, שרק במקרה נקלעת למקצוע הזה, ושבעצם אין לך בו כל חלק, ושכל מה שקשור אליו לא מענין אותך, לא הקהל, לא המבקרים, ואת זה אהבתי! ...! מאוד!!! ...! כי אין דבר ששנא עלי יותר משחקנים ש"נורא אוהבים" תיאטרון! ...! "צ'קוב", ומיד העינים שלהם מתכסות בלחלוחית... "שקספיר", והם מחליפים אותות רווי משמעות המוכרים רק ליודעי סוד... הם הפתטים ביותר, כי הם עובדים בתיאטרון מתוך בחירה, לא בעל כורחם! ...! אין להם מושג מה זה החורף התחתון... (מגכך) לכל היותר הם מצמידים לראי בחדר ההלבשה גלויות משם... רק מי שנידון לתיאטרון, וכל חייו הוא מנסה להמלט ממנו, כמו שנביא-אמת בורח מהנבואה, רק לו תיתכן ה...התגלות! ...! (בקול נמוך, מתוך תעוב עצמי) שברוב טפשותי הצעתי לך אתמול בלילה! ...! (שב וצוחק על גודל טעותו) איך לא הבנתי שכל ההתנשאות הזאת נועדה בעצם להסתיר את התלות המוחלטת שלך במחמאות! ...! (נד לעצמו בצחוק מריר) לבזבז חיים שלמים על שחקן שתלוי לחלוטין באיזו קופאית בסופרמרקט שתזהה אותו! ...! שבזכותה הוא קיים! ...! שתמיד יעמוד בתור לקופה שלה גם אם שאר התורים פנויים... (צוחק בבוז) כן, אתה הטיפוס! ...! "הו, אדון ארתור פיין! ...! ראיתי אותך בטלוויזיה, קראתי

עליך בעתון, שמעתי אותך ברדיו!"... וגם כשאתה לא צריך כלום, אתה נכנס לסופרמרט לקנות משהו רק כדי ש'במקרה' תגיע לקופה שלה, והיא תאשר לך שאתה קיים!...

עד יציאתו, פטר מסיים את הצביעה ואוסף את כלי העבודה.

פטר: לך הביתה, ארתור!... ושלא תרגיש חס וחלילה שום מחויבות כלפי!... כל הסיפור הזה שאני יעדתי אותך... הטרופ הזה שלי... זה גם מה שהרופא אמר לי, שאני חייב להניח לך... שהאובססיה הזאת לא תגמר טוב-... לך הביתה!... אני מתנצל מעומק הלב על כל ההטרדות, למרות שלא היתה לי ברירה, כי אתה המשכת להתעלם ממני!... וגם כשהשארתי לך בתיבת הדואר שלך הנחיות מדויקות איך לשחק את 'המלט', או את 'רומיאו', אתה השלכת אותן לפח!... ארבותי לך בחדר המדרגות, ראיתי!... לכן שרפתי את התיאטראות, חשבתי שאם לא אתן להצגה להמשך, אולי כך תבין!... (צוחק באינטימיות מרירה) סרבתי להאמין שאתה באמת לא מעוניין בי... חשבתי שזה רק הפחד שלך ממני, מהכיעור שלי, שאתה פשוט מפחד להעיז, וזו הסיבה שהחלפת כל הזמן כתובות!... (צוחק במרירות) איך לא עלה על דעתי שזה היה חוסר עניין מוחלט בי ובתורה שלי?!... ושכל מה שבאמת עניין אותך עם 'רומיאו' ו'המלט' זה עוד ראיון בטלוויזיה ועוד צילום בעיתון!... כי זה בדיוק מה שקרה אחרי כל ביקור לילי, כשהתגנבתי לחדרי השינה שלך להביט בך כשאתה ישן - מיד סודרה לך הופעה בטלוויזיה, והצילום שלך הופיע על עמוד השער של חוברת סוף השבוע!...

פטר מתבונן ארוכות בארתור שאינו מגיב.

פטר: (נסוג מעט, כמבין את בקשתו האילמת של ארתור) נכון, ששש! ... אתה כל כך צודק, חבל על כל מילה. על כל המילים שבזבזתי עליך. על חיים שלמים שבזבזתי על האיש הלא נכון! ... (צוחק על עצמו) כן, כן, ששש! ...

פטר מסיים את עבודת הצביעה, מתנקה, מנגב ידים ומתחיל להתארגן להליכה הביתה.

פטר: לך הביתה, ארתור! ... אתה לא שומע?! ... האבולוציה אמרה את דברה! ... תולדות התיאטרון שלך ושל כל השכמותך מסתיימים כאן ועכשיו עם הצגה שלא תעלה! ... (מגכך) אתה לא מבין מדוע?! ... כי התיאטרון שלך הוא איבר מיותר שנגרר הרבה מעבר למה שיועד לו, ושנשאר בחיים רק בגלל הנשמה מלאכותית! ... (פורץ בצחוק) אתה באמת חושב שהתיאטרון שלך חשוב לקהל?! ... שהקהל באמת זקוק לך? ... ל'סבל' המעושה שלך על הבמה?! ... ל'קורבנות' המדומים שאתה מקריב למענו?! ... תתבגר, ארתור פיין! ... אתה המפית שאיתה הוא מנגב את הפה אחרי ארוחה טובה! ... אתה זרז העיכול שלו, זה הכל! ... אולי יהיה לקהל עניין בכך אם תופיע במדור הפלילים, אם תהרוג מישהו בתאונת דרכים, איזה הומלס או מישהו כזה, אבל חוץ מזה, אתה שולי! ... 'שחקן'! ... (פורץ בצחוק מזלזל) לך הביתה! ... התיאטרון סגור ואבא'לה תפור! ... וחוץ מזה אתה חוסך לך עוגמת נפש, כי הצגה שלא עולה לא מקבלת ביקורות רעות! ... (פורץ בצחוק פרוע. משתתק. עוצר לפני שהוא יוצא. בשקט) לך הביתה, ארתור פיין! ... ולקופאית שלך בסופרמרקט תסביר שזה נגמר, שאין לך יותר כוח, ושלא למחמאות

אתה זקוק. אתה זקוק לרחמים!... (נעלם)

ארתור נשאר לשבת על הכסא ללא נייע. פתאום, כנזכר, מרים את המחברת החומה מהרצפה, מדפדף בחופזה, מחפש, מוצא. מתחיל לקרוא בזהירות, כבוחן את הטקסט, משווה אותו למה שפטר אמר זה עתה.

ארתור: 17 ביוני 1962. "נבחרתי ל'שחקן השנה', אבל בארץ אחרת. הדרך לשם רצופה בתלאות, וכשאני מגיע בשארית כוחי, חבול וחוט, כולם פורצים בצחוק... הכרוז מודיע שנפלה טעות ושתואר 'שחקן השנה' מיועד למישהו עם חורים בכפות הידים... מיד אני מרגיע אותם ומראה להם את החורים בכפות ידי, ושהכל בסדר... אבל הצחוק שלהם, שהכרוז מנצה עליו בתנועות פראיות, מצמיח שינים ומתקרב אלי כמו לוע של חיה מעולם התוהו... חיה ענקית, שמרוב שאני נבהל ממנה, היא מתחננת לפני שאעשה לה 'טובה... טובה...' -"

ארתור סוגר מחברת, מבוהל, שוקע בעצמו.

חושך. מוסיקת מעבר.

תמונה שישית

מאוחר בלילה.

ארתור לבד על הבמה, בוחן את המחברת, חוזר על הטקסט מהר יותר, כמחפש נואשות דבר מה, מפתח לתמונה, מפתח לחייו.

ארתור: "...הכרוז מודיע שנפלה טעות ושתואר 'שחקן השנה' מיועד למישהו עם חורים בכפות הידים... מיד אני מרגיע אותם ומראה להם את החורים בכפות ידי, ושהכל בסדר... אבל הצחוק שלהם, שהכרוז מנצח עליו בתנועות פראיות, מצמיח שינים ומתקרב אלי כמו לוע של חיה מעולם התוהו... חיה ענקית, שמרוב שאני נבהל ממנה, היא מתחננת לפני שאעשה לה 'טובה... טובה...' -"

מוטרד מזכרון מתבהר. מרים את המחברת, מעיין בה, שומט אותה ומתחיל מהתחלה. משחק במלוא הכוונה.

ארתור: "...נבחרתי ל'שחקן השנה', אבל בארץ אחרת. הדרך לשם רצופה בתלאות, וכשאני מגיע בשארית כוחי, הבול וחבוט, כולם פורצים בצחוק... (נשמע קול הקורא את אותו הטקסט כמעט בסינכרוניות) הכרוז מודיע שנפלה טעות ושתואר 'שחקן השנה' מיועד למישהו עם חורים בכפות הידים. (ארתור שומע את הקול הנוסף וממשיך יותר ויותר בשקט, מקשיב, מופתע, לקול המתגבר) מיד אני

מרגיע אותם ומראה להם את החורים בכפות ידי, ושהכל בסדר. (ארתור מפסיק. הקול ממשיך ומתגבר, אט אט מתגלה פטר, מעבר לקיר, יושב עם גבו לקהל, כתמונת ראי לארתור) אבל הצחוק שלהם, שהכרוז מנצח עליו בתנועות פראיות, מצמיח שינים ומתקרב אלי כמו לוע של חיה מעולם התוהו... חיה ענקית שמרוב שאני נבהל ממנה, היא מתחננת לפני שאעשה לה 'טובה... טובה'... -", ואף על פי שאני מלטף אותה שוב ושוב, הלוע שלה נפער ונפער ונפער ו-... (הקול משתק)

שתיקה קצרה

ארתור: מההתחלה היתה לי הרגשה ש-!...

פטר: (מסתובב אליו) סליחה?

ארתור: (מסתובב אליו) אתה מכיר את הטקסט בעל פה!...

פטר: (צוחק בביטול) מה הפלא?!... שבועות שאני שומע אותו יום יום...

ארתור: (קם. מסתובב אליו) כן, פטר, או מה ששמך, זה "פלא"!... כי את זה לא שמעת אף פעם!... אתה המשכת את מה שאני מחקתי מה'חלום' הזה... בצבע שחור!... (מתחיל לצאת אל מעבר לקיר, נבהל ועוצר, חוזר, מרים מחברת מראה לפטר את העמוד המסוים, מרחוק) הנה, מה שבא אחרי "שאעשה לה 'טובה... טובה'..." מחוק!... הכל מחוק!... מי שיודע את השורות שהמשכת, מכיר את הטקסט המקורי!... ו"מה הפלא"?... כי כנראה הוא גם כתב אותו!... (ממשיך אחרי שתיקה) כבר בפעם הראשונה שפגשתי אותך, ואמרת ש"הטקסט החשוב" הזה הוא הזדמנות אחרונה בשבילי, חשדתי שאתה מכיר אותו, ושאתה פשוט מתעלל בי... אתה נותן לי להסתבך עד שאני ארים ידיים

ואבטל את ההצגה... ואז אתה תתבע את המחברת החומה, תוכיח שהיא שלך, ותופיע עם ה'חלומות של אנונימוס' בהצלחה כזו רק כדי להשפיל אותי... בשביל זה חזרת עכשיו, אני מבין, זו המלכודת!...

פטר: (עדיין על הכסא מעבר לקיר, מסתובב אל ארתור) לא. המחברת החומה היא מעין צוואה. במקרה ובאמת תהרוג אותי. אלה תרגילי יסוד לשחקן ב'תיאטרון הגאולה'. כתבתי אותם במיוחד בשבילך. נכון יותר, אתה הכתבת לי אותם!... אני חלמתי בשבילך את מה שאתה לא העזת לחלום!... וכששחקת את 'מקבת', חמקתי אל חדר ההלבשה שלך והטמנתי את המחברת במגירה של שולחן האיפור. עטפתי אותה בעיתון עם הביקורת המהללת, בתקווה שתבין את הרמז... (צוחק באירוניה) וחוץ מזה שכחת שאסור לי לשחק...

ארתור: כלומר, עכשיו אני תלוי בכך שתדריך אותי ב'תרגילי יסוד' לשחקן ב'תיאטרון הגאולה'... זו המלכודת!...

פטר: לא. שנים חיכיתי שתאכל את הפתיון, כן. חיכיתי וחיכיתי. וכשקראתי בעיתונים שאתה תופיע במונודרמה 'חלומות של אנונימוס', היתה לי תחושה שזו המחברת החומה. שהפתיון סוף-סוף נאכל והקרס נתקע עמוק בחך. זה חייב היה לקרות במוקדם או במאוחר. לא, לא. מוטב במאוחר. כי זה מתאים לסיכום. לחשבון נפש. לבקשת מחילה. שכמובן לא תינתן. (קם, מתחיל להתקדם אל עומק אפילת הבמה)

ארתור: לאן אתה הולך?!...

פטר: מאוחר. אני צריך לחזור ל...שם.

ארתור: בלילה אתה חוזר לשם? ל... אשפוז?

פטר: כן. אפשר לקרוא לזה כך.

ארתור: תעזור לי. אני אגיע מוקדם בבוקר-

פטר: (צוחק) שאיש לא יראה איך ארתור פיין נזקק לעזרה של פועל

במה?!...
ארתור: (אחרי שהיה קצרה) כן.

פטר נעלם.

ארתור: (קורא אחריו) אני אהיה כאן בשבע בבוקר!...

פטר לא עונה. ארתור נשאר לבד על הבמה, מובס.

חושך. מוסיקת מעבר.

תמונה שביעית

מוקדם בבוקר, יום ההצגה הראשונה.

ארתור נכנס במהירות, פזור דעת, מניח את הז'קט על גב הכסא, מסתכל סביב, מחפש את פטר.

מתיישב, מוציא את המחברת החומה מהתיק, מדפדף, בוחן ושב להביט סביב, בוחן שעון.

מניח מחברת. מתחיל לשחק ללא חשק, כשהוא מפסיק מפעם לפעם ובוחר את סביבותיו. חוזר על טקסט, מאבד את המקום בטקסט, חוזר שוב מתחילת המשפט.

31 ביולי 1962. "יש איזו הצלחה ענקית... וכולם אומרים שזה תפקיד חיי!... וקוראים לי לבמה להשתחוות פעם אחר פעם. אבל בכל פעם שאני יוצא להשתחוות הקהל הולך ומזדקן... ובכל פעם אני משתחוה בעוצמה גדולה יותר, ומשליך את הגוף קדימה ולמטה בכל הכוח, כאילו העולם כולו תלוי בעוצמת ההשתחויה, אבל בכל פעם הקהל מזדקן בהתאם, עד שבסוף, כשאני משכלל את ההשתחויה לכלל שיפלות שאין שפלה ממנה, ממש קידוש השם, מה שנשאר מהקהל זה רק שלדים מכוסים בקורי עכביש..."

קם, מציץ אל מאחורי הקלעים, שוקע בעייפות, מתיישב, חוזר על

שורה או שתיים מהטקסט אבל מחשבה פתאומית עוצרת בעדו. הוא בוחן את הקיר השחור, ניגש אליו בפחד, שולח יד מהססת ונוגע בו. הקיר יבש. שב ונוגע במקומות שונים. הקיר יבש. האצבעות שמישו את הקיר, יבשות, מצטנפות בכף ידו. מתיישב. מנסה לעכל את התעלומה, ולשוא. במצוקה עמוקה.

מתגלה פטר מאחורי הקיר. הוא לובש בגדים רגילים, ז'קט ישן. בידו מזוודה, כמתכונן למסע.

ארתור: (קם לקראתו בהקלה רבה, אבל לא מעז לצאת אל מעבר לקיר) באת!... אין לך מושג כמה אני שמח, כי לרגע היה נדמה לי-!.. לא חשוב... העיקר שאתה קיים!...

פטר: לא בדיוק.

ארתור: סליחה?

פטר: (אחרי שתיקה קצרה) הייתי קיים.

ארתור (מתחיל -עדיין מתוך הכחשה- לעכל) אהה...

פטר: העשרים ותשעה לינואר אלף תשע מאות ששים וחמש.

ארתור: מה?

פטר: העיתון מהעשרים ותשעה לינואר אלף תשע מאות ששים וחמש. הוא נעול במגירה התחתונה בשידה ליד המיטה שלך.

ארתור: על מה אתה מדבר?

פטר: על הכותרת בעמוד האחרון.

ארתור: איזו כותרת?

פטר: פעלולן נהרג בזמן צילום של סרט.

ארתור לא מגיב. שתיקה.

פטר: שאני אפרט? (ארתור לא מגיב) מכונית שהיתה צריכה לבלום דרסה אותו. השחקן שנהג במכונית קיבל רק עבודות שרות. שמו נאסר לפירסום.

ארתור: אהה.

פטר: כן, "אהה"!

ארתור: ואתה היית הפעלולן.

פטר: לא בדיוק.

ארתור: אני לא מבין.

פטר: ידעת אז, ואתה יודע עכשיו, שלא הייתי פעלולן.

ארתור: אבל -

פטר: כרגיל, "לא זוכר"!" ... "לא זוכר" את מה שלא כדאי לזכור! ...

ארתור: סליחה?!

פטר: אני אזכיר לך, הא?! ... (יוצא מעבר לקיר אל הבמה) פיסת הזכרון האחרונה שתשלים את התמונה! ... (מתישב בכסא של ארתור, מביט קדימה, כמו מתבונן בארוע עצמו, ארתור ניצב מאחוריו מביט באותה נקודה. תמונה הפוכה לתמונת ההפנוט. פטר מפרט פרט אחר פרט, מחזיר את זכרוננו של ארתור מהמתים) זה היה הסרט הראשון שלך, ארתור, ואת זה לא יכולתי להחמיץ. עזרתי עם האביזרים. מישהו אמר שהפעלולן חולה, וזה סיכן את כל יום הצילומים. אז אמרתי שאני פעלולן. (מצביע על הארוע לפניו) התמונה לא היתה כל כך מסוכנת. הייתי צריך לשחק איזה הומלס שחוצה את הכביש במעבר חציה, בדיוק ברגע שהמכונית המפוארת שלך מגיחה מעבר לפינה, מין נסיון סחיטה

כזה, שכאילו תפגע בי, אבל לא משהו רציני, כי אתה היית צריך לבלום בשניה האחרונה. זה הכל. (מצכיע בהדגשה על האירוע) אבל אתה זיהית אותי, ובמקום לבלום דרכת על דוושת הדלק... זו היתה ה"טעות" שחילצה אותך מעונש כבד. טענת שזו היתה מכונית ישנה שלא הכרת, והכביש היה חלק, ירד מבול... ובנוסף לזה, עורך הדין שלך טען, ובצדק, שהקורבן התחזה לפעלולן ולכן... (צוחק. אחרי שתיקה קצרה) בנג!!!... הפנים המעוכים שלי בתוך שמש מזכוכית, זוכר?!... איך אני מתנפץ אל תוך השמשה הקדמית, העינים שלנו מתנגשות, כמו אז, כשעלית לקבל פרס בסוף שנה שניה, רק הרבה, הרבה יותר חזק?!...!

שתיקה. פטר קם מהכסא, מציע אותו לארתור ופונה לצאת. ארתור מתישב על כסא כאילו קפצה עליו זיקנה. מהנהן למרות רצונו בתדהמה ועייפות תהומית. פטר בוחן אותו כל העת, חסר הבעה.

ארתור: אתה תהיה כאן הערב.

פטר: באתי להפרד. (מתחיל לצאת אל מעבר לקיר)

ארתור: בבקשה.

פטר: לא.

ארתור: אני אשחק בשבילך. במיוחד בשבילך. על פי כל ה-... החורף התחתון וכל זה...

פטר: אתה עדיין לא מבין, הא?!... "החורף התחתון וכל זה" נגמר!... פתח המילוט שפתחתי לך, ורק לך, ננעל!... (צוחק קלות) זהו, ארתור, הגן סגור ואבאל'ה תפור!... (מתכוון לצאת, עוצר) בתוך הראש שלך אתה כבר מתרץ את הכשלון שאתה עומד לנחול הערב ככפרה על הרצח, הא?!... כאילו תכננת את הכשלון הזה מראש... "קורבן

כפרות", על זה אתה עובד, הא?!... לא קורבן ולא כפרות!... כמו ב'אדיפוס', עוד 'במקום' של הדבר האמיתי!... גם במקום החורף התחתון בטח תמציא לך איזה קוטב צפוני, כי בשבילך זה מספיק "ברררר", וזה גם מספיק "עצוב", כי מה יותר "אנושי" מפנגוין, עזוב לנפשו, בודד בשממת הקרח!... (מגכך זעקת שבר) הוי, ממחטה!... ממחטה!... מלכות בעבור ממחטה!... (צוחק בבוז) ולכן - כך תשכנע את עצמך - גם לא מוכרחים תוהו ובוהו ממש!... וגם לא גאולה!... במקומה יספיק איזה "קטרזיס"!... להסתכן באמת?!... ועוד בסכנת מוות?!... בשביל מה זה טוב, אם אפשר להסתפק ב'נדמה לי' הגדול מכולם: "טרגדיה"!... ורצוי שתהיה "פיוטית", רצופה במונולוגים "נואשים"!... ההה!!!...

פטר נעלם בחשכה, מעבר לקיר. צחוקו המוקלט מהדהד בכל רחבי התיאטרון.

ארתור יושב ארוכות. הוא קם ואט אט מתכונן להצגה, לובש עניבת פרפר, מסתרק, ממקם כיסא בקדמת הבמה, מתישב. רק אלומת אור על פניו. מביט קדימה כאילו מתבונן בראי. מוסיקה.

ארתור: 10 בדצמבר 1962. "אני יושב בחדר ההלבשה אחרי איזו הצגה, מתבונן בראי... ומעוצמת ההתבוננות, פני מתהפכים ואני רואה את עצמי מאחור, מתרחק ממני אל עומק הראי, נעלם אל תוך החשכה... אני צועק בכל כוחי "עצור!", אבל מי שמסתובב אלי זה -... (עוצר לרגע, מסובב את ראשו, כמחפש מישהו. הכסא מאחורי הקיר ריק. הנורה מעליו מתנדנדת. ממשיך, אבל המוסיקה המתגברת מכסה

לחלוטין את קולו, והוא נעלם והולך בחשכה היורדת על הבמה) מישהו אחר, מישהו שזממתי להרוג, או שאולי, מי יודע, כבר הוצאתי את זממי אל הפועל. זה מחזה, אני אומר לעצמי בתוך החלום, יש מחזה כזה, אבל כל מה שאני זוכר זה רק את השורה המפורסמת: דמותך בראי נפרדת ממך, ומתוך החושך שלתוכו היא נמוגה היא שבה אליך, לא מזוהה, וזה אתה."

סוף.

